

14. Pruszewicz, A., 2000. 'Wybrane zagadnienia z fizjologii słyszenia. Percepcja częstotliwości i natężenia przez narząd słuchu', Zarys audiologii klinicznej, Poznań : Wydawnictwo Akademii Medycznej im. Karola Marcinkowskiego, P. 60 – 83.
15. Składzień, J., Miodoński, A.J., 2003. 'Mikrostruktura narządu Cortiego', Audiologia kliniczna, Łódź : Oficyna Wydawnicza Mediton, P. 15 – 25.
16. Koszerny, Z., Chyla, A., 2003. 'Właściwości akustyczne pomieszczeń szkolnych', Rocznik PZH, 54, 3, P. 311 - 320.
17. Skarżyński, H., Lorens, A., D'Haese, P., Walkowiak, A., Piotrowska, A., Śliwa, L., Anderson, I., 2002. 'Preservation of residual hearing in children and post – linguallly deafened adults after cochlear implantation, an initialy study', Jurnal for Oto- Rhino – Laryngology and Related Specialities, 64, 4, P. 247 - 253.
18. Skarżyński, H., Szuchnik, J., Muller – Malesińska, M., 2004. 'Implanty ślimakowe – rehabilitacja', Warszawa, Stowarzyszenie Przyjaciół Osób Niesłyszących i Niedosłyszących „Człowiek – Człowiekowi”.
19. Czyż, A., 2012. 'Możliwości poprawy percepcji słuchowej u osób z jednostronną głuchotą', Niepełnosprawność. Półrocznik Naukowy, 7, P. 166 – 176.
20. Demenko, G., Pruszewicz, A., 2000. 'Audiometria mowy', Zarys audiologii klinicznej, Poznań : Wydawnictwo Akademii Medycznej im. Karola Marcinkowskiego, P. 248–256.

УДК 37.015.31:780.653]:005.52

**ДІАГНОСТИКА РІВНЯ РОЗВИТКУ ТВОРЧИХ ЗІБНОСТЕЙ
УЧНІВ ШКІЛ МИСТЕЦТВ В ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ З
ВИКОРИСТАННЯМ ЕЛЕКТРОННОГО МУЗИЧНОГО
ІНСТРУМЕНТАРІЮ**

*DIAGNOSTICS OF THE DEVELOPMENT LEVEL OF ART SCHOOL
STUDENT'S CREATIVE ABILITIES IN THE LEARNING PROCESS WITH
ELECTRONIC MUSICAL INSTRUMENTS USING*

В. В. Марцинів

Актуальність теми дослідження. Цифрові технології у сучасному світі широко використовуються у різних областях людської діяльності. У навчальному процесі мистецьких закладів освіти застосовуються як віртуальні, так і фізичні електронні музичні інструменти. В школах мистецтв впровадження електронного музичного інструментарію пов'язане із використанням у навчальному процесі електронного клавішного синтезатора. Значною перевагою цього музичного інструмента є широкі можливості для якісного та ефективного розвитку творчих

Urgency of the research. Digital technology in the modern world is widely used in various fields of human activity. There are virtual and electronic musical instruments, which can be used in the educational process of art schools. The implementation of the electronic musical instruments associated with using in educational process of electronic digital keyboard. Advantages of this musical instrument there are many big opportunities for qualitative and effective development of creative abilities of students.

здібностей школярів.

Постановка проблеми. Творчі здібності є полікомпонентним динамічним утворенням, яке потребує з'ясування загального стану його сформованості, визначення кількісного та якісного складу здібностей, а також їх характерних рис з метою підвищення ефективності процесу розвитку. Суттєвою проблемою є відсутність чітких критеріїв оцінювання результатів творчої діяльності.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблема діагностики творчих здібностей у мистецькій освіті розглядається у наукових дослідженнях багатьох вчених. Зокрема, О. Коробейнікова [4] працює у царині діагностики інформаційної компетентності учнів, які грають на електронних клавішних синтезаторах. Дослідження О. Барицької [1] та Ю. Дворника [2] присвячені питанню діагностики сформованості творчих здібностей засобами музично-комп'ютерних технологій.

Постановка завдання. Мета статті полягає в обґрунтуванні критеріїв та рівнів діагностики творчих здібностей учнів шкіл мистецтв, що розвиваються на основі використання електронного музичного інструментарію та розгляді проходження початкового процесу діагностики стану розвитку творчих здібностей.

Виклад основного матеріалу. Діагностика творчих здібностей учнів шкіл мистецтв засобами електронного музичного інструментарію передбачає визначення критеріїв та показників, за якими можна об'єктивно та достовірно з'ясувати рівні розвитку феномена, що досліджується. Нами було визначено такі основні критерії розвитку творчих здібностей учнів шкіл мистецтв засобами

Target setting. Creative abilities are the dynamic formation, which needs clarification of general condition of its formation, the definition of quantitative and qualitative composition of abilities and also their characteristic features for the purpose of efficiency of the process development. Absence of criteria evaluation of this result is the main problem for the creative activity.

Actual scientific researches and issues analysis. The problem of diagnostics of creative abilities in artistic education consider in scientific researches by many scientists. O. Korobeinikova works in the branch of diagnostic of information competences of students, who play the digital keyboards. Researching of O. Barytska and Yu. Dvornyk are dedicated to the question of diagnostic formation of creative abilities with the musical instrument of computer technology.

The research objective. The purpose of the article is the justification of the criteria of students in art schools, which develop on the basis of using digital musical instruments and consideration of processing at the beginning of the diagnostics of the developmental state of creative abilities.

The statement of basic materials. Diagnostics of creative abilities of students in art school with electronic musical instruments provide the definition of criteria and indicators by which we can find out objectively and reliably what we research. We determined the main criteria of development of creative abilities of students in art school with electronic musical instruments: motivational-value, content-operation,

електронного музичного інструментарію: стимулювально-ціннісний, змістово-операційний та креативно-процесуальний.

Стимулювально-ціннісний критерій відображає інтерес, потребу та ставлення учнів шкіл мистецтв до музичної творчості через використання засобів електронного музичного інструментарію. Наступний критерій – змістово-операційний, дає можливість оцінити рівень музично-теоретичних знань та вмінь, а також наявність теоретичних та практичних знань, умінь та навичок що стосуються апаратного функціоналу синтезатора, налаштування його параметрів та практичних операцій з музичною інформацією у процесі музично-творчої діяльності. Ще одним важливим мірилом рівня розвитку творчих здібностей є креативно-процесуальний критерій, який дає змогу оцінити творчі здібності безпосередньо у процесі практичного виконання творчих завдань. Запропоновані критерії та їх показники спрямовані на визначення рівнів розвитку відповідних компонентів творчих здібностей учнів школи мистецтв, що розвиваються засобами електронного музичного інструментарію. Нами було виділено три рівні розвитку творчих здібностей – високий (креативний), середній (репродуктивно-творчий) та низький (репродуктивний).

Висновки. Отримані результати діагностики дозволяють стверджувати, що творчі здібності у більшості учнів шкіл мистецтв знаходяться на середньому та низькому рівні розвитку. Для підвищення рівня розвитку творчих здібностей слід розробити та втілити у навчальний процес шкіл мистецтв комплексну змістово-методичну систему, яка буде спрямована на актуалізацію

creative-processing.

Motivational-value criterion displays the interest, needs attitude of student art schools to the musical creation through the using of electronic musical instruments. The next criterion is the content-operation; it gives the opportunity to estimate the level of musical-theoretical knowledge and skills and also availability of theoretical and practical knowledge, skills which refer to technic-functional keyboard. One more important level of development creative abilities is creative-processing criterion which gives opportunity to estimate the creative abilities more clearly and appropriate. Such criteria and their indicators focus on the definition levels which developing by electronic musical instruments. There are three levels of development of creative abilities – high, middle and low.

Conclusions. The results of diagnostic which we received declare that creative abilities of the most students of art school are on the middle and low level of development. To improve the level of development of creative abilities should be developed and implemented in the learning process of at school a complex content methodical system, that will be focus on actualization of motivation for creativity using electronic musical

мотивації до творчості з використанням електронного музичного інструментарію, засвоєння музично-теоретичних знань і опанування вміннями та навичками керування музичною інформацією, використання комплексу практичних творчих завдань – як підґрунтя для самостійного втілення учнями власних творчих задумів та прагнень.

Ключові слова: творчі здібності, критерії, клавішний синтезатор, електронні музичні інструменти

Keywords: creative abilities, keyboard, criteria, electronic musical instruments.

Актуальність теми. Розвиток комп'ютерно-інформаційних технологій призвів до їхнього стрімкого поширення та впровадження у різні галузі суспільного життя. На сьогоднішній день засоби та продукти інформаційно-технологічного розвитку людства є незамінними та необхідними помічниками у економіці, медицині, техніці та інших областях людської діяльності. Не оминув цей процес і галузь освіти, зокрема мистецьку її сферу. У мистецьких закладах освіти різних рівнів акредитації впроваджуються навчальні дисципліни, пов'язані з використанням комп'ютерно-інформаційних технологій, до яких відносяться “Музична інформатика”, “Комп'ютерне аранжування та моделювання”, “Звукорежисура та робота у студії звукозапису”. На рівні початкової мистецької освіти впровадження комп'ютерно-інформаційних технологій визначається використанням електронного музичного інструментарію, який поєднує у собі елементи традиційного музичного інструмента та комп'ютера. Відповідно до цього, у навчальний процес шкіл мистецтв впроваджено дисципліну “Музичний інструмент синтезатор”. Завдяки використанню клавішного синтезатора педагог шкіл мистецтв отримують більш ефективні та якісні можливості для розвитку творчих здібностей школярів.

Постановка проблеми. Творчі здібності є полікомпонентним динамічним утворенням, яке потребує з'ясування загального стану його сформованості, визначення кількісного та якісного складу здібностей, а також їх характерних рис з метою підвищення ефективності процесу розвитку. У питанні діагностики творчих здібностей особливої складності набуває їх кількісна і якісна оцінка. Суттєвою проблемою є й відсутність чітких критеріїв оцінювання результатів творчої діяльності. Однак, як зауважувала О. Рудницька, розв'язання різнопланових проблем мистецької освіти неможливе без психолого-педагогічної діагностики цього процесу [5, с. 280].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема діагностики творчих здібностей у мистецькій освіті розглядається у наукових дослідженнях багатьох вчених. Зокрема, Н. Кондратьєва [3] розробляє проблему діагностики творчих здібностей молодших школярів, О. Коробейнікова [4] працює у царині діагностики інформаційної компетентності учнів, які грають на електронних

клавішних синтезаторах. Дослідження О.Барицької [1] та Ю.Дворника [2] присвячені питанню діагностики сформованості творчих здібностей засобами музично-комп'ютерних технологій.

Постановка завдання. Мета статті полягає в обґрунтуванні критеріїв та рівнів діагностики творчих здібностей учнів шкіл мистецтв, що розвиваються на основі використання електронного музичного інструментарію та розгляді проходження початкового процесу діагностики стану розвитку творчих здібностей.

Виклад основного матеріалу. Діагностика творчих здібностей учнів шкіл мистецтв засобами електронного музичного інструментарію передбачає визначення критеріїв та показників, за якими можна об'єктивно та достовірно з'ясувати рівні розвитку феномена, що досліджується.

Для успішного здійснення процесу діагностики творчих здібностей нами були виділені такі завдання:

- визначити критерії та показники розвитку творчих здібностей учнів шкіл мистецтв засобами електронного музичного інструментарію;

- обґрунтувати рівні розвитку творчих здібностей учнів шкіл мистецтв засобами електронного музичного інструментарію;

- перевірити наявний стан розвитку (сформованості) творчих здібностей учнів шкіл мистецтв засобами електронного музичного інструментарію відповідно до означених критеріїв та показників;

- опрацювати отримані результати констатувального етапу дослідження

та зробити висновки.

При розробці критеріїв та визначенні рівнів розвитку творчих здібностей учнів шкіл мистецтв засобами електронного музичного інструментарію, нами враховувалась компонентна структура досліджуваного феномену, а також положення про найбільш активний вияв творчих здібностей у музично-творчій діяльності. Можливість використати це положення в якості опори при визначенні критеріїв розвитку творчих здібностей, ми отримали внаслідок аналізу наукових досліджень, який показує, що стосовно когнітивного компоненту творчості, в першу чергу важливі гнучкість та динамізм отриманих знань, а не їх обсяг. При оцінці творчо-діяльнісного компоненту важливим показником виступає сформованість умінь виконання нестандартизованих дій, творче мислення, інтуїція, фантазія, оригінальність рішень, а не кількісне зростання необхідних умінь та навичок. Внаслідок цього, вимірювання креативних характеристик означених компонентів у процесі творчості дає змогу не лише визначити кількісний і якісний показники розвитку творчих здібностей, а й з'ясувати рівень їх актуалізації у динаміці музично-творчого процесу. На основі вищезазначених тверджень було визначено такі основні критерії розвитку творчих здібностей учнів шкіл мистецтв засобами електронного музичного інструментарію: **стимулювально-ціннісний, змістово-операційний та креативно-процесуальний.**

Стимулювально-ціннісний критерій відображає інтерес, потребу та ставлення учнів шкіл мистецтв до музичної творчості через використання засобів електронного музичного інструментарію та визначається такими показниками:

- потреба у музично творчій-діяльності (ступінь сформованості потреби у музично-творчій діяльності);
- міра стійкого інтересу до творчості з використанням електронного музичного інструментарію (стійкий інтерес до творчості на основі використання ЕМІ)
- спрямованість на реалізацію (наполегливість у реалізації) творчих задумів;

Наступний критерій – **змістово-операційний**, дає можливість оцінити рівень музично-теоретичних знань та вмінь, а також наявність теоретичних та практичних знань, умінь та навичок що стосуються апаратного функціоналу синтезатора, налаштування його параметрів та практичних операцій з музичною інформацією у процесі музично-творчої діяльності. Змістово-операційний критерій характеризується такими показниками:

- наявність музично-теоретичних знань;
- наявність (сформованість) знань та вмінь, необхідних для виконання музично-інформаційної діяльності;
- рівень (сформованості) здатності до усвідомленого керування музичною інформацією;

Ще одним важливим мірилом рівня розвитку творчих здібностей є **креативно-процесуальний критерій**, який дає змогу оцінити творчі здібності більш точно та адекватно. Це пов'язано із можливістю оцінки не лише кількісного та якісного рівня розвитку творчих здібностей, а й самого продукту музично-творчої діяльності. Оцінка творчого продукту є досить суб'єктивним процесом, тому вона має проходити в умовах неупередженості, об'єктивності та педагогічної коректності з боку вчителя. За креативно-процесуальним критерієм ми виявляли здатність учнів творчо та оригінально мислити, втілювати свої творчі уявлення у музичних образах з наступним їх записом та збереженням у формі електронної музичної інформації, вміння творчо підходити до вибору репродуктивних та продуктивних рішень у процесі виконання таких видів музично-творчої діяльності як композиція, проект електронного аранжування, звукорежисура, музичне програмування та звуковий синтез. Показниками креативно-процесуального критерію виступають:

- уміння втілювати звукосмислові уявлення у різних видах музично-творчої діяльності; (уміння втілювати потенційні творчі можливості у різних видах музично-творчої діяльності)
- рівень самостійності у реалізації власних творчих можливостей (творчих потенцій);
- продуктивність та результативність творчої діяльності (здатність до самооцінки результатів творчої діяльності);

Запропоновані критерії та їх показники спрямовані на визначення

рівнів розвитку відповідних компонентів творчих здібностей учнів школи мистецтв, що розвиваються засобами електронного музичного інструментарію. Нами було виділено три рівні розвитку творчих здібностей – високий (креативний), середній (репродуктивно-творчий) та низький (репродуктивний).

Високий рівень розвитку творчих здібностей характеризується: **а)** стійкою потребою у музично-творчій діяльності; інтенсивним (тривалим) інтересом до творчості з використанням електронного музичного інструментарію; постійною (незмінною, твердою) спрямованістю на реалізацію творчих задумів; **б)** значним обсягом музично-теоретичних знань, високим показником їх ґрунтовності, системності, оперативності та гнучкості; високою сформованістю знань та вмінь, необхідних для музично-інформаційної діяльності; сформованою здатністю до усвідомленого керування музичною інформацією; **в)** відчутним вмінням втілювати власні звукосмислові уявлення у визначених видах музично-творчої діяльності; повною чи значною самостійністю у реалізації творчих можливостей; здатністю створити власний творчий продукт, досягнувши при цьому успішного результату творчої діяльності.

Для **середнього рівня** розвитку творчих здібностей учнів шкіл мистецтв характерні: **а)** ситуативна потреба у музично-творчій діяльності; періодичний інтерес до творчості з використанням електронного музичного інструментарію; нестійка спрямованість на реалізацію творчих задумів; **б)** значна музично-теоретична обізнаність з недостатньою системністю, ґрунтовністю, оперативністю та гнучкістю знань; достатній обсяг знань та вмінь для виконання окремих процесів музично-інформаційної діяльності; опанування навичками усвідомленого керування музичною інформацією у певних видах музично-творчої діяльності; **в)** початкова сформованість умінь втілювати звукосмислові уявлення у всіх видах музично-творчої діяльності; часткова самостійність у реалізації творчих можливостей; здатність до створення власного творчого продукту на основі репродуктивності, шаблонності.

Низький рівень розвитку творчих здібностей характеризується: **а)** відсутністю потреби у музично-творчій діяльності; епізодичністю інтересу до творчості з використанням електронного музичного інструментарію; слабким бажанням реалізувати творчі задуми; **б)** фрагментарністю та безсистемністю музично-теоретичних знань; поверховим та неглибокими знаннями апаратного функціоналу електронного клавішного синтезатора та невмінням його використовувати у музично-творчій діяльності; слабка здатність до усвідомленого керування музичною інформацією або повна її відсутність; **в)** невмінням втілювати звукосмислові уявлення у музично-творчій діяльності; відсутністю навичок самостійної реалізації творчих можливостей у будь-якому із видів музично-творчої діяльності; відсутністю або ж слабкою здатністю до створення власного творчого продукту.

Для визначення рівня розвитку творчих здібностей учнів шкіл мистецтв ми використовували спеціальний діагностичний інструментарій,

який дозволив виявити рівень розвитку компонентів досліджуваного феномену у відповідності до розроблених критеріїв та їх показників:

1) стимулювально-ціннісний критерій – методика діагностики творчої мотивації (розроблена на основі методики Г. А. Карпової) адаптована нами для школярів, які навчаються у класі клавішного електронного синтезатора;

2) змістово-операційний критерій – тест на визначення рівня музично-теоретичних знань, тест на визначення рівня знань та вмінь, що стосуються музично-інформаційної діяльності, завдання для визначення сформованості здатності усвідомленого керування музичною інформацією;

3) творчі завдання у визначених нами видах музично-творчої діяльності, які забезпечили діагностику самостійного втілення звукосмислових уявлень школярів у власний творчий продукт.

Констатувальним дослідженням було охоплено 75 учнів Кам'янець-Подільської, Сокальської, Черкаської ДШМ та Харківської ДШМ №2. Передбачалося з'ясувати рівень розвитку творчих здібностей учнів п'ятих (шостих) класів дитячих шкіл мистецтв, які навчаються у класі клавішного електронного синтезатора та перевірити розроблену методику діагностики, яка проводилася із застосуванням методів педагогічного спостереження, анкетування, тестування та виконання творчих завдань.

З'ясування рівня сформованості мотиваційно-ціннісного критерію визначалось за результатами анкетування, опитування, спостережень на основі узагальнення даних середнього значення за кожним із трьох показників цього критерію, що відображено у таблиці 1.1.

Таблиця 1.1

Діагностичний зріз за стимулювально-ціннісним критерієм

Критерій	Показники	Рівні		
		Низький	середній	високий
Мотиваційно-ціннісний	Потреба у музично-творчій діяльності	25,9	47,7	26,4
	Міра стійкого інтересу до творчості з використанням електронного музичного інструментарію	20,2	45,3	34,5
	Спрямованість на реалізацію творчих задумів	38,5	40,5	21
Середнє значення у %		28,2	44,5	27,3

Аналіз результатів діагностичного зрізу за трьома показниками стимулювально-ціннісного критерію засвідчив, що 27,3 % учнів досягли високого рівня, 44,5 % опитуваних притаманний середній рівень, низький рівень виявили 28,2 % респондентів. Як видно з таблиці, середнє значення високого та низького рівня мотиваційно-емоційного компоненту творчих здібностей є майже однаковим. Найбільше значення високого рівня 34,5 % було діагностовано у респондентів при виявленні стійкого інтересу до

творчості з використанням електронного музичного інструментарію. Також варто зауважити, що 38,5 % опитуваних мають низький рівень спрямованості на реалізацію творчих задумів.

Наступним етапом процесу діагностики було виявлення рівня музично-теоретичних знань учнів, сформованість знань та вмінь, необхідних для виконання музично-інформаційної діяльності, а також оцінка рівня здатності до усвідомленого керування музичною інформацією. Для діагностики сформованості когнітивно-технологічного компоненту творчих здібностей учнів шкіл мистецтв ми використовували два види тестів – один на знання теорії музики, інший на знання технологічного функціоналу клавішного електронного синтезатора, а також комплекс практичних завдань, що стосувався здатності до управління апаратними органами керування синтезатора.

У таблиці 1.2 відображено результати діагностики когнітивно-технологічного компоненту творчих здібностей учнів шкіл мистецтв, які розвиваються засобами електронного музичного інструментарію відповідно до трьох показників змістово-операційного критерію та загальне середнє значення кожного із рівнів.

З таблиці видно, що середнє значення високого та низького рівня є приблизно однаковим, проте така ситуація склалась завдяки вагомим результатам діагностики рівня музично-теоретичних знань, де високий рівень становив 29,2 % учнів, а низький – 16,7 % опитуваних.

Таблиця 1.2

Діагностичний зріз за змістово-операційним критерієм

Критерій	Показники	Рівні		
		низький	середній	високий
Змістово-операційний	Наявність музично-теоретичних знань	16,7	54,1	29,2
	Наявність знань та вмінь, необхідних для виконання музично-інформаційної діяльності	24,1	57,3	18,6
	Рівень здатності до усвідомленого керування музичною інформацією	30	55	14,5
Середнє значення у %		23,6	55,3	20,1

З таблиці видно, що середнє значення високого та низького рівня є приблизно однаковим, проте така ситуація склалась завдяки вагомим результатам діагностики рівня музично-теоретичних знань, де високий рівень становив 29,2 % учнів, а низький – 16,7 % опитуваних. Що ж стосується знань та вмінь необхідних для виконання музично-інформаційної діяльності та виявлення рівня здатності до усвідомленого керування музичною інформацією, то у порівнянні із першим показником, який фіксував наявність музично-теоретичних знань, результати їхньої діагностики є значно гіршими. Значення високого рівня другого та третього показника змістово-операційного критерію склало 18,6 та 14,5 %

відповідно. Такі результати свідчать про значну ґрунтовну підготовку учнів із теорії музики та водночас, недостатньо сформовану музично-інформаційну компетенцію та досить низький рівень вмінь і навичок пов'язаний із усвідомленим керуванням музичною інформацією.

Наступним етапом діагностики було визначення рівня розвитку творчо-діяльнісного компоненту творчих здібностей у відповідності до креативно-процесуального критерію та його показників. Для виявлення у школярів рівня здатності до самостійного втілення звукосмислових уявлень у закінчений творчий продукт, ми використовували спеціально розроблені творчі завдання (по два завдання) для кожного із видів музично-творчої діяльності, що включали в себе діяльність композитора, аранжувальника, звукорежисера, музичного програміста та саундпродюсера. Характерною ознакою підбору музичного матеріалу для творчих завдань була його різноманітна жанрова та стилістична направленість.

Результати діагностики творчо-діяльнісного компоненту творчих здібностей згідно показників креативно-процесуального критерію містяться у таблиці 1. 3

Таблиця 1.3

Діагностичний зріз за креативно-процесуальним критерієм

Критерій	Показники	Рівні		
		Низький	Середній	Високий
Креативно-процесуальний	Уміння втілювати звукосмислові уявлення у різних видах музично-творчої діяльності	62,7	34,7	2,6
	Рівень самостійності у реалізації власних творчих можливостей	48	46,7	5,3
	Продуктивність та результативність творчої діяльності	36	64	0
Середнє значення у %		48,9	48,5	2,6

Характерною ознакою діагностики творчо-діяльнісного компоненту творчих здібностей є надзвичайно низьке значення високого рівня по кожному із показників креативно-процесуального критерію. За показником вміння втілювати звукосмислові уявлення у різних видах музично-творчої діяльності тільки 2 учнів досягли високого рівня, що становить 2,6 % від загальної кількості респондентів. Значення низького рівня по цьому показнику становить 62,7 % школярів. Високе значення рівня самостійності у реалізації власних творчих можливостей продемонстрували 5,3 % респондентів, тоді як низький рівень – 48 % опитуваних. Високого рівня продуктивності та результативності творчої діяльності під час діагностики не було досягнуто жодним респондентом, сукупне значення показника майже рівномірно розподілилось між двома іншими рівнями: відсоткове значення середнього рівня склало 64 % учнів, низького рівня – 36 % опитуваних. Аналіз результатів діагностики дає можливість стверджувати, що відсоток учнів, які можуть успішно та

результативно втілити власні сформовані звукосмислові уявлення у самостійно створений творчий продукт є досить низьким.

Для виявлення рівня розвитку творчих здібностей учнів шкіл мистецтв засобами електронного музичного інструментарію ми обчислили середні значення рівнів за трьома критеріями. Отримані результати подані у таблиці 1.4.

Таблиця 1.4

Діагностика рівня розвитку творчих здібностей учнів шкіл мистецтв засобами електронного музичного інструментарію згідно трьох критеріїв

Критерії	Рівні		
	низький	середній	високий
Стимулювально-ціннісний	28,2	44,5	27,3
Змістово-операційний	23,6	55,3	20,1
Креативно-процесуальний	48,9	48,5	2,6
Середнє значення у %	33,7	49,6	16,7

Як видно з результатів таблиці, найвищий показник високого рівня, який становить 27,3 %, зафіксовано при діагностиці мотиваційно-емоційного компоненту, що не стало для нас несподіванкою, адже зацікавлення та бажання займатися творчістю з використанням електронного музичного інструментарію у дітей “цифрової епохи” є досить стійким та стабільним. Найнижчий показник високого рівня склав 2,6 % та був зафіксований під час діагностики за креативно-процесуальним критерієм. Такий низький показник високого рівня обумовлений відсутністю в учнів досвіду творчої діяльності, невисокою спроможністю самостійно втілювати творчі задуми та прагнення у закінчений успішний продукт творчості.

Узагальнення результатів за всіма показниками та обчислення середнього значення дало можливість виявити загальну картину рівня розвитку творчих здібностей учнів школи мистецтв засобами електронного музичного інструментарію. Так, високий рівень розвитку було виявлено у 16,7 % респондентів, 49,6 % опитуваних продемонстрували середній рівень, показник низького рівня було діагностовано у 33,7 % учнів.

Висновки. Отримані результати діагностики дозволяють стверджувати, що творчі здібності у більшості учнів шкіл мистецтв, які навчаються у класі клавішного електронного синтезатора, знаходяться на середньому та низькому рівні розвитку. Для підвищення рівня розвитку творчих здібностей, їхнього якісного зростання слід розробити та втілити у навчальний процес шкіл мистецтв комплексну змістово-методичну систему, яка буде спрямована на актуалізацію мотивації до творчості з використанням електронного музичного інструментарію, засвоєння музично-теоретичних знань і опанування вміннями та навичками керування музичною інформацією у обсягах, необхідних для ефективної творчої діяльності, використання комплексу практичних творчих завдань – як підґрунтя для самостійного втілення учнями власних творчих задумів та прагнень у формі якісного закінченого творчого продукту.

Список використаних джерел:

1. Барицька, ОА., 2015. 'Діагностика рівня сформованості мистецько-інформатичної складової фахової компетентності майбутніх учителів', *Актуальні питання мистецької педагогіки*, Вип. 4, С. 8-13.
2. Дворник, ЮФ., 2013. 'Критерії діагностики сформованості творчих якостей майбутніх учителів музики', *Проблеми мистецької освіти : збірник науково-методичних статей*, відп. ред. О. Я. Ростовський, Вип. 8, Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, С. 100-109.
3. Кондратьева, НВ., 2015. 'Критерии, показатели и урны развития творческих способностей младших школьников', *Современные наукоемкие технологии*, № 12 (часть 1), С. 99-102.
4. Коробейникова, ЕЮ., 2011. 'Диагностика информационной компетенции школьников, обучающихся по классу клавишного синтезатора', *Известия Уральского государственного университета. Сер. 1, Проблемы образования, науки и культуры*, № 4 (95), С. 148-156.
5. Рудницька, ОП., 2005. 'Педагогіка: загальна та мистецька : Навчальний посібник', Тернопіль : Навчальна книга - Богдан, 360 с.

References:

1. Baryts'ka, OA., 2015. 'Diahnostyka rivnya sformovanosti mystets'ko-informatychnoyi skladovoyi fakhovoyi kompetentnosti maybutnikh uchyteliv (The diagnosis of the level of formation of the artistic and informatics component of the professional competence of future teachers)', *Aktual'ni pytannya mystets'koyi pedahohiky*, Vyp. 4, S. 8-13.
2. Dvornyk, YUF., 2013. 'Kryteriyi diahnostyky sformovanosti tvorchykh yakostey maybutnikh uchyteliv muzyky (A criteria for the diagnosis of the formation of creative qualities of future music teachers)', *Problemy mystets'koyi osvity : zbirnyk naukovo-metodychnykh statey, vidp. red. O. YA. Rostov's'kyu*, Vyp. 8, Nizhyn : NDU im. M. Hoholya, S. 100-109.
3. Kondrat'yeva, NV., 2015. 'Kriterii, pokazateli i uroni razvitiya tvorcheskikh sposobnostey mladshikh shkol'nikov (A criteria, indicators and levels of development of creative abilities of younger students)', *Sovremennyye naukoymkiye tekhnologii*, № 12 (chast' 1), S. 99-102.
4. Korobeynikova, YeYu., 2011. 'Diyagnostika informatsionnoy kompetentsii shkol'nikov, obuchayushchikhsya po klassu klavishnogo sintezatora (The diagnostics of the information competence of schoolchildren enrolled in the class of a keyboard synthesizer)', *Izvestiya Ural'skogo gosudarstvennogo universiteta. Ser. 1, Problemy obrazovaniya, nauki i kul'tury*, № 4 (95), S. 148-156.
5. Rudnyts'ka, OP., 2005. 'Pedahohika: zahal'na ta mystets'ka : Navchal'nyy posibnyk (Pedagogy: general and artistic: A manual)', Ternopil' : Navchal'na knyha - Bohdan, 360 s.